

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې

او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

اسلامي ښوونه او روزنه

جعفري مذهب

دریم ټولگی

نصاب: ۱۳۹ هـ. ش.

Ketabton.com

ي. په
ه. له

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

د قرآن کریم زده کړه او اسلامي ښوونه او روزنه جعفري مذهب درېم ټولگي

د چاپ کال: ۱۳۹۰ هـ. ش.

لیکونکی:

۱. محمد عزیز بختیاری، محمد باقر جعفری او سید عبداللطیف سجادی.
ژباړونکی: عبدالرشید جهید.

د تدقیق کمیټې:

د پوهنې د وزارت علمي غړي:

۲. محمد عزیز بختیاری، محمدباقر جعفری، سید عبدالوهاب رحمانی، یار محمد باقری، سید محمد حسین فرهنگ او فاروق انصاری.

د نورو ارګانو غړي:

۳. سید حسین عالمي بلخي په ولسي جرګه کې د عدلي او قضايي کمیسیون غړی.
۴. نعمت الله غفاري په ولسي جرګه کې د ښونې او روزنې او لوړو زده کړو د دیني کمیسیون غړی.

۵. مولوي عبدالعزیز په ولسي جرګه کې د ښوونې او روزنې او لوړو زده کړو د دیني کمیسیون غړی.

۶. قاضي نذیر احمد حنفي په ولسي جرګه کې د تقنین د کمیسیون مرستیال.

۷. سید عبداللطیف سجادي د شيعه علماوو د شورا غړی.

۸. مولوي عین الانعم د علماوو د سراسرې شورا غړی.
سياسي فرهنگي کمیټه: د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تألیف ریاست علمي او مسلکي غړی.

د مطالبو فهرست

د قرآن کریم زده کړه

۱۰-۱.....	د قرآن کریم زده کړه
۲۸-۱۱.....	د اسلامي ښونه او روزنه مضمون
۴۹-۲۹.....	لوړمې برخه: عقاید
۵۹-۵۰.....	دهم برخه: احکام
	درېم برخه: آداب او اخلاق

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پېغام

گرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توک دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د لږتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې لږتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پر له پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاري چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستۍ د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو لږتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لایښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې ښې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدریس او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې ښې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

د قرآن کریم مضمون

لوهری لوست

د اخلاص د سورت هجايي ويل

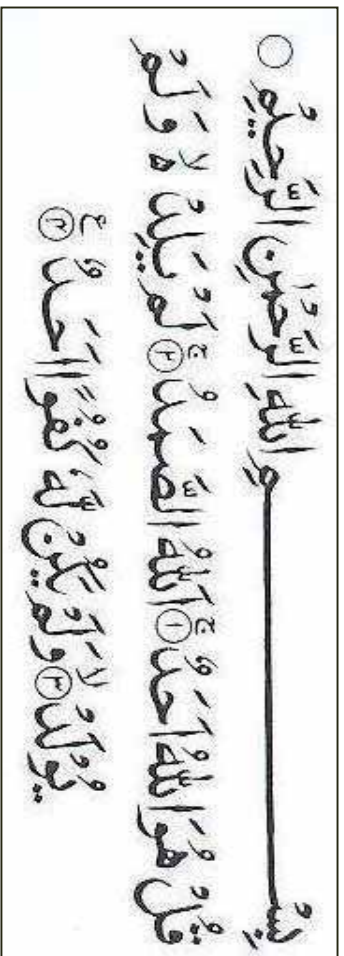
هدف:

په هجايي ټول د قرآن کریم یادول.

پوښتنې:

ایا کولای شئ چې د اخلاص سورت په هجايي ټول وړایاست؟

د اخلاص سورت په هجايي ټول ولولئ.

هڅونې

۱_ د اخلاص سورت په هجايي ټول ولولئ.

۲_ د اخلاص سورت په یاد ولولئ.

د کونړ د سورت هجايي ويل

هدف

په هجايي ډول د قرآن کریم لوستل.

پوښتنې

- آيا کولای شئ چې د کونړ سورت په هجايي ولولئ؟

د کونړ سورت په هجايي ډول ولولئ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَنْعَمْنَاكَ الْكَوْنُ ۝ فَصَلِّ لِرَبِّكِ وَانْحَرِ ۝ إِنَّ شَتَايَكَ هُوَ الْكَوْنُ ۝

هڅونه

۱. د کونړ سورت په روانه ولولئ.
۲. د کونړ سورت په يادو زده کړئ.

په یادو او روان لوستل

هدف

په یادو او روان لوستل.

پوښتنې

آیا کولای شئ چې د کافرون سورت په روانه ولولئ؟

د کافرون سورت په روانه ولولئ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ① لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ②
وَلَا أَنْتَعْبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ③ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ④
وَلَا أَنْتَعْبُدُونَ مَا أَعْبُدُ ⑤ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ⑥

هڅونه

- ۱_ د کافرون سورت په روانه ولولئ.
- ۲_ د کافرون سورت په یادو وړایاست.

په يادو او روان لوستل

هدف

په يادو او روان لوستل

پوښتنې:

ايا كولاى شى چي د فلق سورت په روانه ولولئ؟

د فلق سورت په روانه ولولئ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا
وَقَبَ ۝ مِنْ شَرِّ الْوَقْدِ ۝ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

هڅونه

۱. د فلق سورت په روانه ولولئ.
۲. د فلق سورت په يادو زده كړئ.

په يادو او روان لوستل

هدف

په يادو اوروان د قرآن كريم لوستل

پوستي

آيا كولاى شىء د ناس سورت په روانه ولولى؟

د ناس سورت په روانه ولولى.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝ مَلِكِ النَّاسِ ۝ إِلَهِ النَّاسِ ۝
مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي
صُدُورِ النَّاسِ ۝ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

هڅونه:

۱. د ناس سورت په روانه ولولى.
۲. د ناس سورت په يادو زده كړى.

په روانه ويل

هدف

قرآن كريم په روانه لوستل

پړښتي

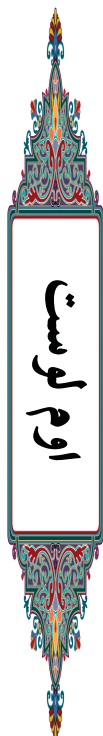
آيا كولاى شئ چې د عصر سورت په روانه ولولئ؟

دعصر سورت په روانه ولولئ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ۝۱ اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِۦٓ اَكْثَرُ حَسْرًا ۝۲
خَبَرُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّاصَوْا ۙ اَيُّهَا النَّحْيُ ۚ وَتَوَّاصَوْا بِالصَّبْرِ ۚ

هڅونه :

د عصر سورت په روانه ولولئ.

په روانه لوستل

هدف

قرآن کریم په روانه لوستل.

پوښتنی

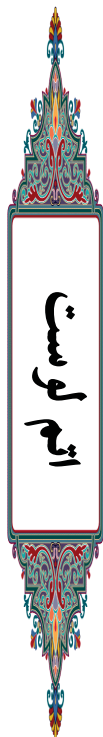
آیا کولای شئ چې د نصر سورت په روانه ولولئ؟

د نصر سورت په روانه ولولئ؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۖ
وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ
اللَّهِ أَفْوَاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
وَسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

هڅونه :

د نصر سورت په روانه ولولئ.

پہ وانہ لو مثل

ۛۛ

قرآن کریم پہ روانہ ہو سستل.

پوښتی

ایا کو لای شیء د قدر سورت پہ روانہ ولولئی؟

د قدر سورت په روايه وړو لئ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ○
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ الْقَدْرَ ۝ لَيْلَةُ
الْقَدْرِ ۝ فَخَيْرٌ مِنْ أَلْفِ سَهْرٍ ۝ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا
بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ۝ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ ۝

ۛۛۛ

د قدر سورت پہ روانہ ولولے.

په روانه لوستل

هدف:

د قرآن کریم په روانه لوستل

پوښتنې:

ایا کولای شئ چې د زلزال سورت په روانه ولولئ؟

د زلزال سورت په روانه ولولئ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۖ وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ بُقْعًا لِّهَا ۖ^(۱)
وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۚ يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَعْيَارَهَا ۚ يَأْكُلُ^(۲)
رَبُّكَ أَوْحِي لَهَا ۖ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّبُرُؤِ^(۳)
أَعْيَادِهِمْ ۖ فَهُمْ يَعْمَلُونَ ۖ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَى ۖ^(۴) وَمَنْ
يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَى ۖ^(۵)

هڅونه:

د زلزال سورت په روانه ولولئ.

په روانه لوستل

هدف

د قرآن کریم په روانه لوستل.

پوښتنې

ایا کولای شئ چې د عادیات سورت په روانه ولولئ؟

د عادیات سورت په روانه ولولئ:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَدِيَّتِ صَبِيحًا ١ قَالَمُورِيَّتِ قَدْ حَافًا ٢ لَمْ يَغَيَّرَتْ صَبِيحًا ٣
قَاتَرْنَ بِهِ نَفْعًا ٤ فَوْسَطْنَ بِهِ جُمُعًا ٥ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ
لَكَنُودٌ ٦ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ٧ وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ لَّسْتَدِيحًا ٨
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ٩ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ١٠
إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ١١

هڅونه : د عادیات سورت په روانه ولولئ

لمړۍ برخه: عقايد

لومړۍ لوست:

د دين اصول

هدف: د دين د اصولو پيژندل.

پوښتنې:

- آيا د دين اصول پيژنئ؟
- آيا کولی شئ چې په دغو اصولو رڼا واچوئ؟

تاسو په دوهم ټولگي کې هم لوستي وو چې زموږ د دين او مذهب اصول پنځه دي.

۱. توحيد: يعنې د الله ﷻ په يوالي ايمان او باور لرل. توحيد د اسلام د دين له اصولو څخه دی. هر څوک چې د الله ﷻ په يوالي او وحدانيت ايمان ونه لري

هغه مسلمان نه دی.

۲. عدل: يعنې دا چې الله ﷻ عادل ذات دی او ظالم ندی، او ټول مسلمانان د الله ﷻ په عدالت ايمان او باور لري. موږ ايمان لرو چې الله ﷻ په هيچا ظلم نه کوي او د هغه ټول کارونه په عدالت ولاړ دي.

۳. نبوت: يعنې په دې ايمان لرل چې الله تعالی د ير پيغمبران د خلکو د هدايت او لارښوونې لپاره رالېږلی دی او موږ د الله تعالی په ټولو پيغمبرانو ايمان لرو. زموږ پيغمبر حضرت محمد مصطفی ﷺ دی څوک چې د حضرت محمد ﷺ په پيغمبرۍ او نبوت ايمان نه لري هغه مسلمان نه دی.

۴. امامت: يعني دا چي دوو لس اما مان له پيغمبر صلی الله عليه و آله و سلم څخه وروسته د امت د لارښوونې دنده په غاړه لري.
امامت د شيعه مذهبونو له اصولو څخه دی.
۵. معاد: يعنې دا چي ټول انسانان وروسته له مرگ څخه بيرته ژوندي کيږي او څوک چي په معاد ايمان او باور نه لري هغه مسلمان نه دی.

هڅونې:

۱. تاسو له دې درس څخه څه زده کړی دي؟ په لنډه توگه يې په پنځو کرښو کې وليکئ.
۲. ستاسو په نظر او فکر سره دغه پنځه اصله يو له بل سره څرنگه رابطه او اړيکي لري؟ په دوو کرښو کې يې بيان کړئ.

ارزونه:

بناغلی بنوونکی دې د پورتنۍ مطلب په هکله د شاگردانو سويو وگوري چي هغوی په صحیحه توگه د اسلام په پنځه بناوو پوه شوي او که نه؟

طیبه کلمه

موخه:

د طبیې کلمې (لا اله الا الله محمد رسول الله) سره آشنایي.

پوښتني

- آیا طبیبه کلمه لا اله الا الله محمد رسول الله په یاد لری؟
- آیا د طبیې کلمې په معنا پوهیږی؟

تیر کال موزده کړل چې انسان د طبیې کلمې په ویلو (لا اله الا الله محمد رسول الله) مسلما نیږي.

د طبیې کلمې معنا داده: «پرته له خدای تعالیٰ څخه هیڅوک د عبادت وړ نه دی، او حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم د خدای تعالیٰ رسول او استازی دی»

د طبیې کلمې ویل ډېر ارزښت لري، ځکه انسان د کلمې په ویلو سره له هر باطل دین او غلطې عقیدې لیر یوالی مومي او یوازې د یو واحد خدای تعالیٰ، چې د ټولو موجوداتو پیداکوونکی دی، ایمان راوړي او د حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم په پیغمبرۍ، چې د پیغمبرانو خاتم دی، اقرار کوي. څوک چې په دې لنډه، خو له ارزښت نه ډکه جمله ایمان ولري، له

هغه دين څخه پيروي کوي چې الله تعالیٰ د حضرت محمد (ص) په واسطه
انسانانو ته رالېږلی دی.

هڅونۍ:

۱. د طبيې کلمې معنی به زده کړي.
۲. د طبيې کلمې ارزښت په پنځو کرښو کې وليکئ.

ارزونۍ:

۱. آیا زده کوونکي د طبيې کلمې په معنا پوهیدلي دي؟
۲. آیا زده کوونکي کولی شي چې د طبيې کلمې ارزښت، هغسې چې په لوست کې راغلی دی، توضیح کړي؟

توحید

موځه:

د یو خدای پیر شند نه.

پوښتنې:

- آیا خدای تعالیٰ پیژنئ؟
- ولې پر خدای تعالیٰ باندې ایمان لرو؟

زمونږ د دین او مذهب له پنځو اصولو لومړنی اصل، توحید دی. توحید یعنې

په یو خدای باور درلودل. موږ مسلمانان په یوه خدای ایمان لرو.

خدای تعالیٰ موږ ته ډېر نعمتونه راکړي دي. اوبه، خواړه، او خوندورې میوې چې موږ یې خورو، موږ ته را په برخه کړي دي. خدای تعالیٰ موږ ته مهربان موږ او پلار را کړي دي چې له موږ څخه څارنه وکړي.

خدای تعالیٰ په خپلو بنده گانو لورینه او پیرزوینه لري او زیات نعمتونه یې د دوی په واک کې ورکړي دي چې په ښه توګه ور څخه ګټه واخلي.

خدای تعالیٰ خپل پیغمبران را استولي دي چې انسانانو ته د ژوند سمه لاره وښيي.

خدای تعالیٰ ډېر پوه او د قدرت خاوند دی.

ټول موجودات، خدای تعالیٰ پیدا کړي دي. خدای تعالیٰ چې دا نړۍ په دې لویوالي پیدا کړې ده. نو هغه د ډیرې پوهې او قدرت خاوند دی.

آیا تر اوسه مو سوچ کړی دی چې ستاسو د باغچې ګلان چا پیدا کړي دي؟

بي له پوه او با حکمته خداى تعالى ' خڅه څوک کولى شي ، داسې ښکلي گلان شنه کړي؟

د اسلام دين يو بشپړ او کامل دين دى چې د قيامت تر ورځې پورې پاتې دى او وروسته له هغه بل دين د خداى تعالى له لورې نه راځي. اسلام زموږ د دنيوي چارو د سمون په برخه کې طرح او کړنلاره لري او هم زموږ د آخرت له پاره لار ښوونې لري. هره هغه ټولنه چې د اسلام سپېڅلې دين په ښه توگه مراعات کړي او بې له کموالي او زياتوالي هغه په خپل ژوند کې تطبيق کړي په دنيا او آخرت کې نېکمرغه کېږي.

هڅو نه:

۱. هغه نغمتونه چې خداى تعالى ' تا سوته در په برخه کړي دي په يوه پاڼه کې يې ليست کړئ.
۲. زده کوونکى دې د څلورو او پنځو ډلو په ترڅ کې د خداى تعالى ' د يوه مخلوق په باب خبرې اترې وکړي چې څرنگه د خداى تعالى ' پر وجود باندې دلالت کوي او وروسته دې د هرې ډلې استازى خپل استدلال ټولگيوالو ته ووايي او نور دې په استدلال باندې قضاوت وکړي.

ارزونه:

۱. آيا زده کوونکي کولى شي د خداى تعالى ' لويوالى او عظمت بيان کړي؟
۲. آيا زده کوونکي په ساده توگه کولى شي چې د مثال په توگه خداى تعالى ' حل پيدا کړى دى استدلال وکړي.

الهي عدل

موخه:

د خداي تعالیٰ له عدالت سره آشنایي

پوښتنې:

- آیا د عدالت په معنا پوهیږئ؟
- آیا پوهیږئ چې الله تعالیٰ عادل دی او پر هیچا ظلم نه کوي؟

مورځ عقیده لرو چې خدای تعالیٰ عادل دی او په هیڅ یو بنده باندې ظلم او

زور زیاتی، نه کوي (ان الله لا یظلم الناس شیئاً) سوره یونس آیت (۴۴). هر څوک

چې پر بل چا باندې ظلم او تیری کوي یا به دده له جهل او نا پوهۍ څخه وی او یا به دده د اړتیا او ضرورت په علت وي. د بیلګې په ډول: کله چې څوک ظلم کوي یا

نه پوهیږي چې ظلم ناوړه کار دی او یا له دې له کبله چې ددې کار څخه غواړي داسې څه لاسته راوړي چې نه یې لري او ورته اړ دی. مګر لوی خدای جل جلاله هم

په هر شی علم لري او هم هیڅ نقص نلري او محتاج نه دی، دې ته اړ نه دی چې په چا باندې ظلم او زیاتی وکړي. له دې حایه موږ پوهیږو چې عدالت یو ښه کار دی او د الله تعالیٰ غوره بند ګان باید له خلکو سره په عدل او انصاف چلند وکړي، لکه

چې الله تعالیٰ فرمایلي دي:

{ان الله یأمر بالعدل و الی احسان} نحل/ ۹۰

ظلم او زیاتی ډیر نا وړه کار دی او د خدای بند ګان هم باید له هغه څخه ځان لیري کړي.

مهربان خداى هم خو څو ځلي په قرآن كريم كې فرمايلي دي چي الله تعالى له عادلو انسانانو سره مينه لري (ان الله يحب المقسطين) مآندۀ / ۴۲) ظالم او جابر خلك نه خونبوي، لكه چي فرمايي: (و الله لا يحب الظالمين) آل عمران / ۷۵).

هڅونه:

۱. توضيح كړئ چي الله تعالى 'څرنگه عادل دی او ظلم نه كوي؟'
۲. د تا سوله نظره ولي خداى تعالى 'عادل دی؟'

ارزونه:

۱. آیا زده کوونکي د الهی عدل صحیح معنا زده کړي ده؟
۲. آیا هغوی کولی شي د هغه دلیل توضیح کړي؟

الهي پيغمبران او آسماني کتابونه

موخه:

له الهي پيغمبرانو او آسماني کتابونو سره آشنايي.

پوښتنه:

- آیا پوهیږئ چې الهي پيغمبران کوم کسان دي؟

آیا پوهیږئ چې خدای تعالیٰ د انسانانو د لارښوونې د پاره څو کتابونه را استولي دي.

تاسو پوهیږئ چې زموږ د مذهب له پنځو اصولو څخه دریم اصل نبوت دی. نبوت په دې معنا چې خدای تعالیٰ د انسانانو د لارښوونې د پاره خپل پيغمبران را لیږلي دي.

خدای تعالیٰ د بشر د پیدایښت له پیل څخه تر اوسه پورې یو لک و څلور وشت زره شا وخوا پيغمبران را لیږلي دي، چې لومړنی یې حضرت آدم علیه السلام او وروستی یې حضرت محمد مصطفی صلي الله علیه و آله و سلم دی. موږ په ټولو الهي پيغمبرانو ایمان لرو.

خدای تعالیٰ له خپلو بندگانو سره زیاته مینه لري، نه غواړي چې هغوی به لاره شي، له همدې لامل پيغمبران چې د یرغوره او بشپړ انسانان دي دهغوی تر مینځ یې را استوي او خپل دین چې د ژوندانه دیره بڼه او غوره لاره ده، د پيغمبرانو په واسطه خلکو ته ورزده کړي.

حضرت محمد مصطفی صلي الله علیه و آله و سلم د اسلام گران پيغمبر دی.

حضرت محمد (ص) د پیغمبرانو غوره او خاتم الانبیاء دی.
هغه (ص) له ټولو انسانانو څخه عزتمن او له ټولو نه گران دی او په اخلاق، کمال او لویوالي کې هیڅوک له هغه (ص) سره نه برابرېږي.

آسماني کتابونه دا دي:

۱. تورات، چې پر حضرت موسی علیه السلام نازل شوی دی.
۲. زبور، چې پر حضرت داؤد علیه السلام نازل شوی دی.
۳. انجیل، چې پر حضرت عیسی علیه السلام نازل شوی دی.
۴. قرآن کریم چې پر حضرت محمد صلي الله عليه و آله و سلم نازل شوی دی

هڅو نه:

زده کوونکي دي په څو ډلو وویشل شي، هر ډله دي پنځه پوښتني د لوست له متن څخه جوړې کړي او وروسته دي د هرې ډلې استازي د ننه په ټولگي کې د نورو ډلو له غړو څخه پوښتنه وکړي.
بنسټونکي دي د هرې ډلې نمري پر تخته باندې وليکي او په آخر کې دي د ځوابونو په اساس ډلو ته نمري ورکړي.

ارزونه:

۱. خدای تعالیٰ یو لک او پیغمبران را لیرلي دي.
۲. تورات پر حضرت نازل شوی دی.
۳. خدای تعالیٰ پیغمبران علیهم السلام د انسانانو د له پاره را لیرلی دی.

د رحمت نبی

موڅه:

د پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم له ستر شخصیت سره آشنايي.

پوښتنې:

- پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم څومره پېژنئ؟
- آیا پوهیږئ چې پر پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم څه ډول درود ووايو؟

زمونږ گران پیغمبر، حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

د ماشومتوب له دورې څخه، یو پاک، نیک کردار او مهربان انسان و. له دې امله خدای تعالیٰ هغه په پیغمبری غوره کړ او خپل پیغامونه یې هغه ته ولیږل چې ټولو انسانانو ته ورسوي.

هغه (ص) همیشه انسانان نیکی او ښو کړنو ته بلل، د خلکو په منځ کې په امتداری او ښوکارو مشهور و.

له همدې کبله، ټولو خلکو به آنحضرت (ص) ته محمد (امین) یعنی (امانت دار) ویل کله چې د اسلام پیغمبر د مشرکانو د ظلم او زور زیاتې څخه په تنگ او مجبور شو خپل ټاټوبی یې پرېښود او په مخفیانه ډول یې یثرب (مدینې منورې) ته هجرت وکړ، کور یې د خلکو له امتونو څخه ډک و، نو حضرت علی (رض) ته یې دنده و سپارله چې د خلکو امتونه دهغو خواوندانو ته بیرته ورکړي. مونږ له خپل پیغمبر سره ډېره مینه لرو او تل هغه په درناوي او عزت یادوو.

خداى تعالىٰ او پرېښتى پر هغه(ص) صلوات وايي او خداى تعالىٰ مونږ ته هم امر كړى دى چې پر آنحضرت (ص) صلوات ووايو. له دې كبله هر وخت چې د آنحضرت (ص) مبارك نوم او رو پر آنحضرت (ص) صلوات استوو.

اللهم صل على محمد و آل محمد

هڅو نه:

د ښوونځي د کتابتون او يا د جومات (امام) په مرسته د حضرت پيغمبر اسلام په اړوند لس کرښې وليکئ.

۱. صلوات حفظ کړئ او په ډله ييزه توگه يې په ټولگي کې ولولئ.

ارزونه:

۱. د اسلام د ستر پيغمبر د شخصيت په هکله دې له زده کوونکي څخه پوښتنه وشي.
۲. له زده کوونکو څخه دې پوښتنه وشي چې صلوات يې ياد کړى دى او که نه؟

اووم لوست:

امامت

موخه:

له مذهبی اصلونو سره آشنا کېدل په ځانګړی توګه د امامت په برخه کې.

پوښتنې:

- آیا د امامت په معنا پوهیږئ؟
- آیا پوهیږئ چې امامان څو تنه ده؟

لوی خدای خپل پیغمبر را لیرې دی چې د اسلام دین د نړۍ خلکو ته ورسوي او انسانانو ته لازمنو ونه وکړي. د اسلام ستر پیغمبر دروشت کاله په بشپړه توګه زیار او مجاهدت وکړ هغسې چې د خدای تعالیٰ غوښتنه وه د اسلام دین د خدای بنده ګانو ته ورساوه. حضرت محمد (ص) خپل رسالت بشپړ کړ او د خدای پاک دین یې د هغه بند ګانو ته ابلاغ کړ. خدای تعالیٰ په قرآن کریم کې ټولې دیني مسئلې په کلی توګه بیان کړې دي. او د خدای تعالیٰ رسول هغه د خلکو له پاره تشریح کولې. مګر د ټولو جزئیاتو تشریح په ځانګړې توګه راتلونکو نسلونو ته پوهو او امانت کارو کسانو ته اړتیا لیدل کېده چې د حضرت رسول اکرم (ص) له رحلت څخه وروسته دا مهم کار سرته ورسوي.

د اسلام ستر پیغمبر په یو حدیث شریف کې فرمایلي دي:

(زه دوه قیمتي څیزونه ستاسو په مینځ کې پرېږدم: د الله تعالیٰ کتاب او زما

عترت (اهل بیت).

امامان دوولس کسان دي چي لومړني يې امام علي اوروستي يې، حضرت

امام مهدي امام زمان دی.

د امامانو نومونه مو په دويم ټولگي کې زده کړل، د ښه يادولو لپاره د ايمو

نومونه يو ځلي بيا تکرارو:

۷- امام موسی کاظم (ع)	۱- امام علي (ع)
۸- امام رضا (ع)	۲- امام حسن (ع)
۹- امام محمد تقی (ع)	۳- امام حسين (ع)
۱۰- امام علی التقي (ع)	امام زين العابدين (ع)
۱۱- امام حسن عسکری (ع)	۵- امام محمد باقر (ع)
۱۲- امام مهدي (ع)	۶- امام جعفر صادق (ع)

په راتلونکو کلونو کې به انشاء الله د ايمه اهل بيتو د شخصيت او ژوندانه سره
آشنا شو.

هڅونه:

۱. د دي لوست لنډيز په لسو کرښو کې وليکئ؟
۲. د امامانو د ندي توضيح کړئ.

اتم لوست:

معاد یاد قیامت ورځ

موخه:

د معاد له مفهوم او څرنګوالي سره آشنایی.

پوښتي:

- آیا د معاد په معنا پوهیږئ؟
- آیا پوهیږئ چې خدای تعالیٰ د قیامت په ورځ د ښو کارونو او بد کارونو له خاوندانو سره څرنګه چلند کوي؟

خدای تعالیٰ انسانان وروسته له مرګ په معلومه ورځ بیا ژوندي کوي. د دې

ورځې نوم قیامت دی. د قیامت په ورځ ټول انسانان بیا ژوندي کېږي. خدای تعالیٰ عادل دی او پر هیچا ظلم نه کوي، د قیامت په ورځ نیک کرداره خلکو ته ثواب او ګناهکارانو او بد کارانو ته عذاب ورکوي.

په هغه ورځ نیک کردار خلک ډېر خوشحال او له خپلو کړنو څخه به راضي ښکاري، خو ګناهکاران به سخت غمجن او په کړاو اخته وي. هرچا چې په دنیا کې ښه کار ترسره کړی وي د هغه پایله د قیامت په ورځ کې ویني او هر هغه څوک چې بد کاريې کړي وي، پایله یې په خپله عملنامه کې ویني. نیک کرداره خلک په عزت او درناوی جنت ته ځي او ګناهکاران په ذلت او خواری جهنم ته بیول کېږي. جنت هغه ځای دی چې پکې ټول هغه الهي نعمتونه، چې په دنیا کې یې ساری نه لیدل کېږي، شته دي، مګر جهنم یا دوزخ چې د بد کارانو ځای دی له اور نه ډک دی او دوزخیان په هغه کې په سختو عذابونو اخته وي.

موږ بايد هڅه وکړو چې د اسلام د سپېڅلي دين د ارشاد اتو سره سم ښه کارونه وکړو او د خداى تعالى 'ښه بندگان شو او د قيامت په ورځ خوښ او خوشحال و اوسو او د جنت له نعمتونو څخه برخمن شو.

هڅو ښه:

۱. د قيامت ورځې نور نومونه هم لري، د والدينو او يا د جومات د ملا(امام) په مرسته د هغه نور نومونه وليکئ.
۲. د قيامت ورځ په اړوند پنځه کرښې مطلب وليکئ.

ارزونه

۱. د قيامت په ورځ ته ځئ او دوزخ ته ځئ.....
۲. په قيامت کې ټول انسانان بيا کېږي.
۳. زده کوونکي دې درې ډلې شي، يوه ډله دې د قيامت ورځ، دويمه ډله دې د جنت او دريمه ډله جهنم يا دوزخ تشرېح کړي. ښوونکى به هر يو ته نومړى ورکړي.

نهم لوست:

د غیب جهان

موخه:

د غیب له مفهوم سره آشنایي او د غیبی چارو په ضرورت او اهمیت پوهیدل.

پوښتنې:

- آیا پوهیږئ چې غیب څه دی؟
- ولې یو مسلمان باید په غیب باندې ایمان ولري؟

د خدای تعالیٰ مخلوقات زبنت ډېر دي او د هستۍ عالم هومره لوی دی چې د هغه تصور انسان ته ډېر گران دی. ډېرې سیارې خدای تعالیٰ پیدا کړي دي چې ځینې یې له ځمکې څخه ډېرې لیرې دي.

له بلې خوا، د هستۍ عالم یوازې هغه څیزونه نه دي چې موږ کولی شو هغوی ووينو، بلکې خدای تعالیٰ ډېر موجودات داسې پیدا کړي دي چې انسان نشی کولی هغوی وويني. هغه څیزونه چې وجود لري ولې انسان نه شي کولی هغوی په دې نړۍ کې په سترگو سره وويني، غیبی ورته وايي، ځکه د انسان له نظره غایب او پټ دي.

الله تعالیٰ د خپلو پیغمبرانو په واسطه موږ ته له دې غیبی موجوداتو خبر راکړی دی.

موږ مسلمانان په دې غیبی موجوداتو ایمان لرو، لکه دا لاتدي موجودات چې زموږ له سترگو څخه پټ دي، ولې موږ په هغوی باندې ایمان لرو.

۱- ملايکې (پوښتنې) ملايکې ډېرې زیاتې دي، ولې د هغو لویې ملايکې دا دي: (جبرائیل، عزرائیل، میکائیل او اسرافیل علیهم السلام)

- ۲- د قيامت ورځ
- ۳- جنت او دوزخ

۱. زده کوونکي دي د مور او پلار او د مسجد د امام په مرسته د نورو هغو موجوداتو نومونه له ځان سره وليکي کوم چې په سترگو نه ليدل کيږي.

۲. د درس متن په غور سره وگورئ او ووايئ چې انسان له کومه ځايه پوهيږي چې نور داسې موجودات هم شته چې په سترگو نه ليدل کيږي.

۱. نه ليدل کيدونکي شيان لري چې موږ يې نشو ليدلي.

۲. مشهورې ملائکې عبارت دي له جبرئيل، ميکائيل، او

۳. هغه وگړي چې په لرې پرتو هيوادونو کې ژوند کوي په نه ليدل کيدونکو شيانو کې دي.

دويمه برخه: فقهي حکمونډه

لسم لوست

د اوداسه واجبات

موخه:

د اودس له واجباتو سره آشنایي.

پوښتني:

- د اوداسه واجبات يعني څه؟
- په اوداسه کې کوم کارونه واجب دي؟

تير کال موزده کړل چې خرنگه اودس وکړو. ښه دی چې په دي وپوهيږو هغه

کارونه چې په اوداسه کې سرته رسوو په دوه ډوله دي: يو ډول داسې چاري دي چې د هغو سرته رسول واجب دي او که چيرې په قصد سره هغه ترک کړو او سرته يې ونه رسوو، اودس مو باطل کيږي. دويم ډول هغه کارونه دي چې د هغو سرته رسول مستحب دي، يعني که چيرې هغه سرته ورسوو ډير غوره دي او که سرته يې ونه رسوو اودس نه باطليږي. اوس دي ته پام اړو چې په اوداسه کې کوم کارونه واجب دي:

۱. نيت: کله چې وغواړو اودس وکړو، نيت کوو چې اودس کوم قربتاً الی الله، د دي ويل په ژبه لازم نه دي، بلکه په زړه کفايت کوي.
۲. دمخ مينځل: اوږدوالی يې د تندي د وينستانو له شين کېدو ځايه څخه تر زړې پورې او عرض يې د منځنۍ او غټې گوټي په اندازه.
۳. د ښی لاس پريمنځل. له څنگلو څخه د گوټو تر سره پورې.
۴. د کېڼ لاس پريمنځل له څنگله څخه د گوټي تر سره پورې.

۵. د سر مسح، د سر مخامخ برخه له پامه ښکته خواته مسح کول.
۶. د پښو مسح: لومړی د بڼې د ګوتو له سره تر بنده پورې، په بڼې لاس مسح کوو او وروسته کینه پینه په کېڼي لاس په همدې ډول مسح کوو.
۷. ترتیب: ټول دا کارونه په کوم ډول چې وویل شو سرته رسوو، يعنې د نیت او د مخ د مینځلو څخه پیل کېږي او د کینې پښې په مسحه کولو باندې تما میري.
۸. موالات: يعنې د اوداسه ټول کارونه یو به بل پسې جوخت او بې له ییلوالي سرته رسول.

هڅونه:

۱. د اوداسه د واجباتو او مستحباتو توطير، توضیح کړئ.
۲. د اوداسه واجبات په خپلې کتابچه کې یادداشت کړئ او هغه په تکرار سره ولولئ.

ارزيابي:

۱. د اوداسه واجبات هغو چارو ته ویل کېږي چې په قصد سره
- اودس باطل کېږي.
۲. د سر مسح یوله د اودس دی.

د اوداسه مستحبات

موخه:

د لمانځه له مستحباتو سره آشنایي.

پوښتنې:

- د لمانځه مستحبات يعني څه؟
- په لمونځ کي کوم شيان مستحب دي؟

په تير لوست کي مو ولوستل چي د اوداسه مستحبات هغو څيزونو ته وايي

چي که چيري په اوداسه کي يې سرته ورسوو، ثواب لري او که سرته يې ونه رسوو،

اودس نه باطل کېږي. د اوداسه ځيني مستحبات دلته لولو:

۱. مسواک: مخکې له اوداسه څخه په خپلو غاښونو مسواک وهل. د اسلام

پيغمبر (ص) مسلمانانو ته زياته توصيه کوله چي مسواک ووهي. آن تردي

چي په يو حديث شريف کي فرمايي: که چيري زما د امت له پاره د ستونزي

او مشقت سبب نه گرځيده، مخکې له هر لمونځ څخه مسواک کول به مې

واجب گرځولي وای.

۲. بسم الله ويل: اودس په بسم الله ويلو سره پيل کوو.

۳. د دواړو لاسونو پريمنځل: مخکې له اودس نه خپل د واره لاسونه تر

مړوندونو پوري پريمنځو.

۴. مضمضه: درې ځله خپله خو له په اوبو مينځو.

۵. استنشاق: درې ځله خپله پوزه په اوبو مينځو.

هڅو نډه:

۱. د اوداسه مستحبات په خپلو کتابچو کې یادداشت او په تکرار سره یې ولولې.
۲. د خپل جومات له امام څخه دې پوښتنه وکړي او څو مورده نورد اوداسه مستحبات دی هم پخپله کتابچه کې یادداشت کړي.
۳. زده کوونکي دې په ټولگي کې اودس تمثيل کړي او ودې وایي چې کوم کارونه د اوداسه واجبات او کوم یې مستحب دی.

ارزونه:

۱. که چېرې د اوداسه مستحبات سرته ونه رسو و، اودس باطل.....
۲. مضمضه په اوداسه کې..... ده.
۳. استنشاق په اوداسه کې..... دی.

د اوداسه موجدات او مبدلات

موخه:

د اوداسه له مبدلاتو سره آشنايي.

پوښتني:

- آیا پوهیږئ په کومو وختونو کې اودس کول واجب دی؟
- څه شیان اودس باطلوي؟

مخکې مو اودس زده کړ. اودس کول همیشې ښه کار دی او ثواب لری. مگر

ځینې وختونه اودس کول واجبیږي. لکه هغه وخت چې غواړو لمونځ وکړو باید

اودس ولرو او لمونځ یې له اودسه باطل دی.

همدارنگه کله چې قرآن کریم لمس کوو باید اودس ولرو او بی له اوداسه څخه

پرقرآن کریم باندي لاس وهل حرام دي.

د خدای تعالیٰ په نومونو او د پیغمبر او د ولسو اما مانو په مبارکو نومونو بی

له اوداسه څخه لاس وهل روا نه دي. که چېرې څوک غواړي پر هغوی لاس ووهي

باید اودس وکړي. آیا پوهیږئ چې کله اودس کوو، زموږ اودس تر کوم وخت پوري

دوام کوي؟ زموږ اودس تر هغه وخته پوري دوام کوي چې ځینې کارونه مو سرته نه

وي رسولي.

هغه کارونه چې اودس باطلوي (له مینځه وړي) د اوداسه مبدلات گڼل کیږي.

د اوداسه ځینې مبدلات دادي:

۱. متیازي کول

۲. غایط کول

۳. د غایط له ځایه څخه د باد وتل.

۴. خوب کول، په دا رنگه چې غوړ وانه اوري او سترگه ونه ویني.

۵. هغه څیزونه چې عقل له مینځه یوسي، لکه: لیو تنوب، مستی، بې هوښي.

هڅو نه:

۱. د کومو چارو له پاره باید اودس وشي؟

۲. د اوداسه مبطلات په خپلو کتابچو کې یادداشت کوئ:

ارزو نه:

۱. د اوداسه مبطلات هغو کارونو ته ویل کېږي که چېرې موږ هغه سرتنه

رسوو زموږ اودس کېږي.

۲. یو د مبطلات د اوداسه دی.

۳. خوب کول په هغه صورت اودس باطل کوي چې.....

د لمونځ معنوي او ټولنيزې گټې

موڅه:

د لمونځ له گټې سره آشنا يي

پوښتني:

- ستاسو له نظره لمونځ څه معنوي اغيزې لري؟
- آیا لمونځ ټولنيزه گټه لري؟

موږ مسلمانان د خدای تعالیٰ له حکم سره سم په یوه ورځ او شپه کې پنځه ځله لمونځ کوو. انسان چې کله لمونځ کوي د خدای تعالیٰ عبادت او بنده‌گي سرته رسوي. عبادت د انسان له پاره د کمال سبب ګرځي، ځکه کله چې انسان عبادت کوي له لوی خدای سره اړیکې ټینګوي.

خدای تعالیٰ انسان او د هغه عبادت ته هیڅ اړتیا نه لري، بلکې انسان خدای (ج) ته اړ دی.

لمونځ د خدای تعالیٰ تر ټولو غوره عبادت دی. لمونځ د دین ستنه ده. که چېرې د انسان لمونځ قبول شي نورې کرڼې او (عملونه یې هم قبلېږي او که چېرې لمونځ قبول نه شي، نور اعمال یې هم نه قبلېږي لمونځ د مومن معراج دی، یعنی د انسان روح له لمونځ سره جوخت خوځښت اخلي او معنوي لوړ مقام ته رسېږي. څوک چې لمونځ کوي هغه له ګناهونو څخه ځان ژغوري. له دې امله خدای تعالیٰ فرمایي: (أقم الصلاة إن الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنکر) {عنکبوت/۴۵}

يعنی لمونځ کوډه، لمونځ کول (انسان) له فحشاء او منکر څخه منع کوي. په یوه اسلامي ټولنه کې چې ټول خلک لمونځ کوي، څوک چاته زیان نه رسوی او د هیچا په مالونو تیری نه کوي او خپلې چارې او دندې په ښه توګه سر ته رسوي. په دې توګه، کله انسان په صحیح ډول او په هغو شرایطو چې د اسلام په سپیڅلي دین کې ښودل شوي دي، لمونځ وکړي، هم به دده نفس او اخلاق سم شي او هم به ټولنه د اصلاح او پر مختګ په لور روانه شي.

هڅونه:

۱. د لمونځ ځانګړی ارزښت په دریو کرښو کې ولیکئ.
۲. د لمونځ ټولنیز ارزښت په دریو کرښو کې ولیکئ.
۳. وایاست چې لمونځ څرنگه له فساد او فحشاء څخه مخنیوی کوي.

د لمونځ د صحت شرايط

موخه:

د لمونځ د صحيح کيدو له شرايطو سره آشنايي.

پوښتني

- آيا په هر ډول کاليمو کې لمونځ کولی شى؟
- آيا پوهيرئ چې څه کارونه بايد سرته ورسوو چې زموږ لمونځ صحيح شي؟

الله تعالى ډير لوى ذات دى. واړه موجودات د خداى د عظمت او سترتوب په

پرتله ډېر وړوکي او هيڅ څيز نه دي. مگر لوى خداى خپلې دروازي د خلکو په مخ نه دى تر لى، بلکهې ټولو انسانانو ته يې بلنه او دستور ورکړى دى چې په ورځ کې پنځه ځله د هغه با عظمته درگاه ته ورشي او له هغه سره خبرى وکړي، خو مهربان خداى ددې ليدنې کتنې له پاره شرايط ټاکلي دي، يعنې له موږ څخه يې غوښتي دي چې ځان پاک او سمبال کړو او په ځانگړې نظم او سموتيا دهغه کتنې او ليدنې ته لار شو.

د دې ځينى شرطونه دا دي:

۱. اودس لرل: لمونځ کوونکى بايد اودس ولري او بې اودسه نشي کولى لمونځ وکړي.

۲. پاکوالى: د لمونځ کوونکې ځان، کالي او د سجدي کولو ځاى بايد پاک وي، يعنې په پليدۍ ککړ نه وي.

۳. اسلامي پتوالى (کالي اغوستنه): لمونځ کوونکى بايد بى ستره او برېنده (لوڅ) نه وي. لږ تر لږه ضروري ستر نارينه وو ته داده چې عورت يې پټه وي.

اما د ښځو د پاره د ټول بدن پټول لازم دي، پرته له دواړو لاسونو تر بندونو، پښو تر ښنگرو او مخ خڅه.

۴. کالي او ځای يې غصبی نه وی: د لمانځه کالي او ځای باید دده شخصي مال وي او يايي له خاوند خڅه اجازت اخيستي وي. که چيري د نورو خلکو مال يې په غلا او يا په زور سره اخيستی وي له هغه سره لمونځ نه کيږي.

۵. د وخت رعایت کول

پنځه گوني لمونځونه ځانگړي وختونه لري چې هر يو بايد پخپل وخت کې وشي. د لمانځه وختونه مو په دويم ټولگي کې ولوستل.

۶. مناسب ځای: د لمونځ ځای بايد ثابت وي، يعنې ډير کښته او پورته او لږ زیدونکی نه وي.

هڅونه:

۱. زده کوونکي دې په پښځو ډلو وويشل شي او د لوست په محتوا باندې دې پخپل مينځ کې خبرې اترې وکړي.
۲. له هرې ډلې دې يو تن د استازی په توگه وټاکل شي او د لوست لښيز دې په ټولگي کې ټولو زده کوونکو ته بيان کړي.
۳. د لمانځه د صحيح کېدو شرايط له ياده زده کړي.

ارزونه:

۱. که چېرې قصداً يو له دې ذکر شوی شرايط په لمونځ کې رعایت نه کړو زموږ لمونځ..... دی.
۲. نارينه په لمونځ کې لږ تر لږه بايد..... ځان پټ وساتي.
۳. ښځې بايد په لمانځه کې..... ځان پټ کړي.

د لمونځ ارکان او واجبونه

موخه:

د لمونځ له واجباتو سره آشنايي.

پوښتنې:

- د ستاسو له نظره د لمونځ واجبات او ارکان کوم دي؟
- د واجباتو او ارکانو تر مینځ څه توپیر وجود لري؟
- که چیري د لمونځ ځیني واجبات ترک کړو، لمونځ باطلیږي؟

د لمونځ واجبات یوولس دي:

۱. نیت، یعنې د لمونځ اراده لرل.
۲. قیام، یعنې په لمونځ کې دریدل.
۳. تکبیرة الاحرام، یعنې د لمونځ په پیل کې الله اکبر ویل.
۴. قرائت، یعنې د حمد سورة او یو بل سورة شریف لوستل.
۵. رکوع یا تیتوالی د خدای تعالیٰ په مقابل کې.
۶. سجده یا په ځمکه پریوتل د الله تعالیٰ په وړاندې.
۷. ذکر، یعنې د رکوع او سجدې په حال کې ذکر یا دعا لوستل.
۸. تشهد، یعنې په دوهم رکعت کې یا د لمونځ په آخري رکعت کې له دوهمې سجدې وروسته کښیناستل.

۹. سلام کول وروسته له تشهد څخه.

۱۰. ترتیب، یعنې هر یو د لمونځ له اجزاوونه پخپل ځای ترسره کول.
۱۱. موالات، یعنې پر له پسې د لمونځ اجزاوي اداء کول بې له ځنډه.

د لمونځ ارکان پنځه دي، چې که چيرې کم او يا زيات شي لمونځ باطل کېږي.

۱. نیت
۲. تکبيرة الاحرام
۳. د تکبيرة الاحرام ويلو په وخت کې قيام
۴. رکوع
۵. سجدي

که چيرې په لمونځ کې يو واجب جزء قصداً کم يا زيات شي لمونځ باطلېږي او که کوم رکن کم يا زيات شي که قصدي وي يا سهوي، لمونځ باطل دی.

هڅونه:

۱. زده کوونکي دې د لمونځ واجبات له ياده زده کړي.
۲. زده کوونکي دې د لمونځ ارکان له ياده زده کړي.

ارزونه:

۱. که چيرې څوک په سهو سره يو جزء د لمونځ واجب پر ځای نكړی، دده لمونځ.....دی.
۲. که چيرې څوک د لمونځ رکن په سهو سره ترك کړی دده لمونځ.....دی.

د پنځو گونو لمونځونو وختونه

موخه:

د پنځه گونو لمونځونو له وختونو سره آشنايي.

پوښتنې:

- آیا پوهیږئ چې یو مسلمان په یوه شپه او ورځ کې څو واري لمونځ کوي؟
- آیا د هر لمونځ وختونه پېژنئ؟

موږ پوهیږو چې موږ مسلمانان په یوه شپه او ورځ پنځه لمونځونه کوو.

هر لمونځ په ټاکلي وخت کې اداء کېږي. هر مسلمان همغسې چې لمونځ ورته زده وي، باید د لمونځ وخت هم په ځیرکتیا سره وپېژني، ځکه که لمونځ له ټاکلي وخت څخه د مخه وشي سمه نه ده. په دې لوست کې غواړو د هر لمونځ صحیح وخت وپېژنو.

۱. د سهار لمونځ: په یوه شپه او ورځ کې لمرنی لمونځ چې یو مسلمان یې پر ځای کوي د سهار لمونځ دی. د سهار لمونځ د سهار له طلوع څخه تر لمر ختلو پوری دی.

۲. د ماسپښین لمونځ: دویم لمونځ د ماسپښین لمونځ دی، او هغه وخت اداء کېږي چې کله لمر د آسمان له مینځ څخه لویدیځ (غرب) خواته مایل شي.

۳. د مازدیګر لمونځ: د مازدیګر لمونځ د ماسپښین له لمونځ څخه وروسته اداء کېږي او تر هغه چې لمر بربوټلی نه وي د مازدیګر لمونځ اداء کېږي.

۴. د مابښام لمونځ: د مابښام او يا مغرب لمونځ هغه وخت اداء كېږي چې لمر غروب كړی وي يعنې پرېوتی وی او هغه سور والی چې د لمر له پرېوتو څخه وروسته په ختيځ كې پيدا كېږی له منځه لاړ شي.

۵. د ماخوستن لمونځ: د عشا او يا ماخوستن لمونځ د مابښام له لمونځ څخه وروسته اداء كېږي او د شپې تر نيمايي پوري وخت لري.

هڅونه:

۱. د لمونځ وختونه پنځه ځلي په خپلو كتابچو كې وليكئ.
۲. په پنځو ډله ييزو گروپونو سره د زده كورنكي د لمونځ د وختونو په اړوند خبرې اترې وكړئ.

د لمونځ رکعتونه

موضوع:

د پنځو لمونځونو د رکعتونو له شمير سره آشنايي.

پوښتنې:

- آیا پوهیږئ چې د سهار لمونځ څو رکعته دی؟
- آیا پوهیږئ چې د ماسپینین لمونځ څو رکعته دی؟

لمونځونو دوه ډوله دي: واجب او مستحب. واجب لمونځونه باید هیڅکله ترک نه کړو، ځکه ددې ترک کول گناه لري، مگر مستحب لمونځونه که چېرې اداء شي ثواب لري او که اداء نشي گناه نه لري. واجب لمونځونه ډېر دي او په دې لوست کې یوازې د پنځو گونو لمونځونو د رکعتونو په اړوند خبرې کوو.

۱. د سهار لمونځ: دوه رکعته اداء کېږي.

۲. د ماسپینین لمونځ: څلور رکعته اداء کېږي.

۳. د مازدیکر لمونځ: څلور رکعته اداء کېږي.

۴. د مابینام (مغرب) لمونځ درې رکعته اداء کېږي.

۵. د عشاء لمونځ (ماخوستن) څلور رکعته کولی شي.

دې ته مو باید پام وی چې د دې ټولو لمونځونو په لومړیو دوو رکعتونو کې حمد او یوه سوره له قرآن کریم څخه ولولو، ولې په دریم او څلورم رکعت کې یا د حمد سوره او یا به څلور واړه تسبیحات وایو. تسبیحات اربعه دا دي:

سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر

هڅونه:

۱. زده کوونکی دې په خوډلو وویشل شي او د لمانځه د رکعتونو په اړه دې پخپل مینځ کې خبرې اترې وکړي.
۲. تسبیحات اربعه یاد کړئ.

ارزونه:

۱. آیا زده کوونکو د پنځو لمونځونو رکعتونه زده کړي دي؟
۲. آیا زده کوونکي کولی شي ووايي چې په لومړي او دویم رکعت کې به څه لولي او په دریم او څلورم رکعت کې به څه ولولي (په کومو کې حمد سوره او په کومو کې څلور واړه تسبیحات یا حمد په یوازې توګه؟)

د څلور رکعتي لمونځ اداء کول

موځه:

د څلور رکعتي لمونځ زده کړه

پوښتني:

- آیا کولی شئ، څلور رکعتي لمونځ (لکه د ماسپښین لمونځ) اداء کړئ؟
- څومره د قرآني سورت له محتوا او پیغام سره بلد تیا لري؟

په دویم ټولگي کې مو زده کړه چې دوه رکعتي لمونځ څرنگه اداء کېږي، سړي کال مو زده کړل چې څلور رکعتي لمونځونه (لکه د ماسپښین، مازدیگر او ماخوستن لمونځونه) څرنگه اداء کېږي. د څلور رکعتي لمونځونو لمړنۍ دوه رکعته لکه د دوو رکعتي لمونځونو په ډول اداء کېږي. د بیا راپادولو لپاره یو ځل بیا دوه رکعتی لمونځ تکرار وو:

وروسته له هغه چې اوس مو وکړ (۱) مخ په قبلي دریږو. (۲) نیت کوو: یعنی په زړه کې د خپل قصد خدای ته وایو. لکه په زړه کې وایو: دوه رکعته لمونځ د سهار کوم قربتاً الی الله، تکبیر الاحرام وایو (۳) د حمد سورة تریا په پورې وایو. (۴) د اخلاص سورة (قل هو الله احد) یا یو پوره سورة لولو. (۵) رکوع ته څو په رکوع کې خپل ملا هغو مره ټیتوو چې زموږ لاسونه د زنگونو په مخ قرار ونیسي په دې حالت کې به وایو: سبحان ربی العظیم و بحمده. (۶) وروسته له رکوع څخه په بشپړه توګه دریږو او وایو: سمع الله لمن حمده (۷) وروسته به سجدي ته ځو. د سجدي له پاره سر پر مهر یا ځمکه باندې کېږدو او وایو: سبحان ربی الاعلی و بحمده (۸) وروسته به

کښينو او بيا به سجدي ته ځو، لکه اول وار(۹) وروسته به کښينو او بيا به ودرېږو او لکه د اول رکعت حمد او سورت لولو.

د پورته کېدو په حال کې په ټولو رکعتونو کې مستحب دي چې وایو: بحول الله وقوته اقوم واقعد(۱۰) وروسته د سوري له تمام کېدو څخه د قنوت دعا وایو. يعني د دوو لاسونو رغوي پورته کوو او دعا کوو، لکه دا قرآني دعا: ربنا آتنا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار. نوري دعاوي هم په قنوت کې لوستلې شو، (۱) وروسته په همغه ترتيب چې وويل شو، رکوع ته ځو او بيا سجده کوو، (۲) وروسته له دويمې سجدي کښينو او تشهد وایو. په تشهد کې وایو: أشهد أن لا اله الا الله وحده لا شريك له واشهد ان محمدا عبده ورسوله اللهم صل على محمد و آل محمد، (۳) وروسته به سلام وړکوو: السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا و على عباد الله الصالحين، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

په څلور رکعتي لمونځ کې وروسته له هغه چې په دويم رکعت کې مو تشهد ووايه، سلام نه وړکوو او درېږو. په دريم او څلورم رکعت کې کولی شو يوازي د فاتحي سورة ولولو ربی له بل سورة، او کولی شو څلور واړه تسيحات ووايو: سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله و الله اكبر وروسته به رکوع ته ځو لکه لومړی او دويم رکعتونه، وروسته دوي سجدي کوو. که چېرې لمونځ درې رکعتي وي تشهد به لولو او سلام وړکوو او که چېرې لمونځ څلور رکعتي وي، څلورم رکعت لکه د دريم رکعت په شان اداء کوو او وروسته له دوو سجدو څخه تشهد وایو او سلام گرځوړوړ کوو) او لمونځ تما ميږي.

هڅونډه:

د سهار لمونځ اداء کړئ.
د مغرب (ماښام) او عشاء (د ماڅوښتن) لمونځونه، چي دري رکعتي او څلور رکعتي دي، دريم او څلورم رکعت به يې څرنگه کوو؟ وليکئ.
څلور واړه تسيحات د لمانځه په کوم ځای کې لوستل کيږي؟

ارزونډه:

۱. زده کوونکي دي په ځانگړي توگه دوه رکعتي لمونځ (لکه د سهار لمونځ) په ښکاره ډول په ټولگي کې وکړي او ښاغلی ښوونکی دي په پوره دقت سره گوري چي د هغوی لمونځ زده دی او که نه؟
۲. دري رکعتي او څلور رکعتي لمونځ دی هم په هماغه ډول ترسره کړي. او
ارزونډه دي وشي.

نجاست او طهارت

موخه:

د نجاست (ناولتيا) او طهارت (پاکوالي) له حکمونو سره آشنایی.

پوښتنې:

- آیا پوهیږئ کوم شیان نجس (مردار) دي؟
- آیا پوهیږئ کله چې یو شی نجس شي څرنگه پاک کېږي؟

تیر کال موزده کړل چې ځینی شیان نجس دي او اوبه نجاسات پاکوي.

همدارنگه زده مو کړل چې څرنگه په اوبو سره نجس شیان پاک کولی شي.

سږ کال به زده کړو چې داسې نجاسات شته دي کوم چې به یې له اوبو په نورو

وسیلو هم پاکېدای شي.

هغه نجاستونه چې بڼایې له زیاتو سره یې تاسو سرو کار لرئ، دادي:

۱. بول او غایط د انسان او د هغو حیواناتو چې غوښې یې حرامې دي.
۲. وینه (هغه وینه چې د حلالو حیواناتو له ذبحې وروسته پاتې کېږي، پاکه ده).
۳. میتة یا مردار حیوانات (حلال غوښه وي یا حرامه غوښه)،
۴. سپي،
۵. خوگ

مطهرات یا مهم پاک کوونکي دادي:

۱. اوبه: اوبه ډیرښه پاک کوونکې دي. که چېرې یو شی نجس (مردار شوی وي) هغه په کمو اوبو (لکه د کوزې په واسطه) دری ځلې ووینځو پاکېږي او په روانو اوبو یا د ډنډ په اوبو یو وار په پریمنځو پاک کېږي.

۲. لمر: د مثال په توګه که چیرې یوه ځمکه نجسه شي او عین نجاست پکې نه وي، که چیرې ځمکه لنده شي او په لمر سره وچ شي یا کبري.

۳. ځمکه: که چیرې د یو انسان بوت یا خپلۍ نجسه شي، په هغه صورت کې چې عین نجاست په هغه کې نه وي او انسان خو ګامه د ځمکې پر مخ لاړ شي بورت یې پاکېږي.

فعالیت:

۱. د نجاستو ډولونه په خپلو کتابچو کې وليکئ؟
۲. وليکئ چې هر ډول نجاست څرنگه پاکېدای شي.

دریمه برخه: آداب او اخلاق

شلم لوست

د مور او پلار حقونه

مړخه:

د مور او پلار له حقونو سره آشنا یی

پوښتنې:

- آیا پوهیږئ چې زموږ میندې او پلرونه پر موږ څه حقوق لري؟
- ولې مور او پلار پر موږ باندي حق لري؟

مور او پلار پر موږ باندي ډېر حقونه لري. هغوی په وړکتوب کې زموږ له پاره زیاتې ستونزې ګاللي دي او ډېرې سترپاوې یې زغملې دي. په قرآن کریم کې لولو چې له خپل مور او پلار سره نیکې وکړئ او له هغوی سره په نرمۍ او مهرباني خبرې وکړئ د اسلام پیغمبر(ص) فرمایي: د خدای تعالیٰ رضا د مور او پلار په رضا کې ده. درې ورونه وو چې یو له بل سره یې په یوه ځای کې کار کاوه. یو له هغو څخه پر هیز ګاره ځوان و چې د خپل مور د رضایت او خوښۍ له پاره یې ډېرې هڅې کولې او هره ورځ یې مخکې له دې چې له کوره بهرته ووځي د مور لاس به یې ښکلاوه او د هغو په اجازه به خپل کار پسې روانیده. یوه ورځ یې مور ویده وه او هغه ددې له پاره چې له خپلې مورڅخه د تللو اجازت واخلي او له هغې سره خدای په امانۍ وکړي، لږ مودې ځنډ شو ترڅو یې مور له خوبه ویننه شي. وروسته له هغه نه چې مور یې ویننه شوه له هغې سره یې خدای په امانې وکړه او ولاړ. کله چې خپلو ورونو ته ورسید هغوی وپوښته چې ولې ځنډ شوي؟ ویې ویل هڅه مې وکړه چې د ځان له پاره په جنت کې یو ځای لاسته راوړم، ځکه ستر پیغمبر(ص) فرمایلي دي:

(جنت د ميندو تر پښو لاندې دى) . وروسته يې هغوى ته روښانه كړه چې ولې په جنت
سره راغلى دى.

هڅونه:

۱. د جومات له امام سره پر اولادونو د مور او پلار د حقونو يو لست تيار كړى.
۲. په څو كسيزو ډلو د مور او پلار د حقوقو په اړوند خبرې اترې او قضاوت وكړئ چې ولې مور او پلار پر موږ حق لري.

د مسجد آداب

موخه:

د جومات له آدابو سره آشنايي.

پوښتني:

- آيا پوهيرئ چي جومات آداب لري؟
- د جومات په کومو آدابو پوهيرئ؟

مسجد په اسلام کي ډېر ارزښت لري. مسجد د خداي تعاليٰ د عبادت ځای

دی، له همدې امله ويل کيږي مسجد د خداي کور دی. په مسجد کي لمونځ کول

ډېر ثواب لري او تر هغه چي امکان وي نه ښايي چي خپل لمونځونه بي له مسجد ه په بل ځای کي وکړو. ولې بايد پوه شو چي مسجد آداب لري چي مسلمان بايد هغه پر ځای کړي.

۱. بايد هر وخت مسجد ته ولاړ شي.

۲. کله چي جومات ته ننوځي ښي پښه به کيږدي او کله چي بيرته راوځي کښه پښه به وړاندې کيږدي.

۳. له اوداسه سره دي مسجد (جومات) ته ننوځي.

۴. کله چي مسجد ته داخل شي، دوه رکعت ته تحيت لمونځ دي د مسجد د درناوي له پاره وکړي. که چيري واجب، قضايي او يا مستحب لمونځ کوي هم کفايت کوي.

۵. په مسجد کي خپل غږ پورته نه کړئ.

۶. په مسجد کې دي د خداى تعالى په عبادت بوخت شى او د دينوي چارو له خبرو اترو څخه دي ډډه وشي.

۷. د مسجد په پاک ساتلو کې دي هڅه وکړي؛

۸. کله چې مسجد ته ځي پاک کالي دي واغوندئ او پر ځان خوشبو ولگوي او د هورې او پياز له خوړولو څخه ډډه وکړي.

هڅونه:

۱. زده کوونکي دي په څو ډلو وویشل شي او د جومات د ادابو په هکله دي پخپل مینځ کې خبرې اترې وکړي.

۲. زده کوونکي دي د مسجد د روحاني په مرسته د مسجد د آدابو یو بشپړ لیست ترتیب کړي.

ارزونه:

۱. له زده کوونکو څخه دي د مسجد د آدابو په اړه څو پوښتني وشي.

۲. آیا زده کوونکي په عملي توګه د مسجد آداب مراعاتوي؟

د خپلوانو حقونه

موخه:

د خپلوانو له حقونو سره آشنایي

پوښتنې:

- آیا پوهیږئ چې زموږ خپلوان پر موږ څه حقوق لري؟
- که چیرې ستاسې له خپلوانو څخه یو ناروغه شي تا سو څه کوی؟

اقارب یعنی خپلوان او نږدې کورني. خپلوان او اقارب پر موږ حقونه لري چې

باید هغه رعایت کړو. د اسلام په سیپڅلی دین کی د خپلوانو حقوقو ته صله رحم او نړه سوی ویل کېږي. صله رحم، یعنی له خپلوانو سره اړیکې درلودل. خدای تعالی له موږ څخه غواړي چې د خپلو خپلوانو سره ښې اړیکې او حسنه راشه درشه ولرو او له یو بل سره مرسته وکړو، ځکه موږ ته ښایي چې خپلو خپلوانو سره تګ راتګ ولرو، د هغوی په غم او خوښۍ کې ګډون وکړو، اوله هغوی سره مرسته وکړو د هغوی له غیبت او بد وینې څخه ډډه وکړو او د هغوی په اړه خیر غوښتونکي واوسو.

هڅونه:

۱. د جومات د امام په مرسته د خپلوانو د حقوقو يو لست جوړ کړئ.
۲. د صله رحم معنی پخپلو کتابچو کې وليکئ.
۳. د صله رحم په اړوند ستاسو نظر څه دی؟

ارزونه:

۱. زموږ دنده ده چې د خپلو خپلوانو او اقاربو سره سخاوت ولرو.
۲. اقارب، يعني.....
۳. صله رحم، يعني.....

د ژوند د چاپيريال ساتنه

موخه:

له چاپيريال ساتنې سره آشنائي او هغه دندې چې موږ يې د هغه په وړاندې لرو.

پوښتنې:

- آيا پوهيږئ چې چاپيريال څه شی دی؟
- آيا پوهيږئ چې زموږ دنده د چاپيريال په وړاندې څه ده؟

دښته، غر، مکتب او مدرسه، کوڅه، او زموږ د کور انگرې زموږ د ژوند

چاپيريال گڼل کيږي.

لکه څنگه چې موږ هڅه کوو خپل ځان او کور پاک و ساتو بايد همغسې د

خپل د ژوند چاپيريال هم پاک و ساتو. موږ بايد هڅه وکړو چې خپل کور، انگرې،

کوڅه، ښار او کلی پاک و ساتو. گندگي، خاورې او دوږې پخپلو ټاکليو ځايونو کې

واچوو او په کوڅه او شا و خوا کې يې وانه چوو، ځکه د هغې څخه ميکروبونه په

چاپيريال کې خپريږي او زموږ روغتيا ته زيان رسوي او ناروغه کيږو. نو لازمه ده

چې د ځان او نورو د صحت او روغتيا خيال وساتو.

د اسلام سپيڅلي دين موږ ته تل د پاکۍ او پاکوالي بلنه راکوي.

زموږ ستر پيغمبر (ص) فرمايلي دي پاکې او طهارت د ايمان يوه څانگه ده، يعنې

مسلمان بايد د تل لپاره پاک وي.

فعالیت:

۱. زده کوونکې دې د چاپیریال په اړه یو لیست جوړ کړي چې کوم ځایونه چاپیریال گڼل کېږي.
۲. زده کوونکې دې په څو ډلو وویشل شي او د چاپیریال په وړاندې دې د خپلو دندو په اړوند خبرې اترې وکړي او وروسته به د دوی استازي د هرې ډلې د نظر لنډیز په تړلگي کې ووايي.
۳. زده کوونکې دې د حدیث شریف په اړوند خبرې وکړي.

ارزونه:

۱. زده کوونکې دې د چاپیریال په وړاندې خپلې دندې بیان کړي او ښوونکې دې هغوی ته نومرې ورکړي.
۲. له زده کوونکو څخه دې پوښتنه وشي چې د اسلام پیغمبر د پاکوالي په اړوند څه فرمایلي دي.

د روغتيا ارزښت

موڅه: د روغتيا له ارزښت سره آشنايي.

پوښتني:

- آيا پوهېږئ چې روغتيا او سلامتيا څومره با ارزښته ده؟
- د خپلې روغتيا د ساتنې لپاره بايد څه وکړئ؟

روغتيا او سلامتيا د خداى تعالى له نعمتونو څخه دي او موږ بايد د دې

نعمت په قدر او ارزښت وپوهېږو د هغو د ساتنې لپاره هڅه وکړو. د اسلام سپېڅلې دين موږ ته لارښوونه کوي چې د خپلې روغتيا له پاره هڅه وکړو او له هر هغه څه نه چې زموږ روغتيا ته زيان رسوي ډډه وکړو.

موږ بايد له گټورو او پاکو خواړو څخه په بسيا توگه گټه واخلو، د خپل ځان، کاليو او چاپېريال پاکوالي ته تل پاملرنه وکړو. او له هغو خواړو او څښلو چې موږ ته زيان رسوى ډډه وکړو. له ډېر خوړلو، ناوړه خواړو، نه مينځل شوي ميوې او ناپاکو اوبو څخه ځان وساتو.

بايد د نسوارو، چلم او سگريټ څښلو څخه چې زموږ روغتيا او سلامتيا له مينځه وړي، ډډه وکړو.

۱. زده کوونکي دي د روغتيا او سلا متيا ارزښت پخپلو کتابچو کې وليکي.
۲. زده کوونکي دي د زيان لرونکو غذايي توکو یو لیست جوړ کړي.

ارزونه:

۱. د خدای تعالیٰ له نعمتمو څه دی.
۲. پوهی، میوه..... وروسته یې خور.
۳. موږ باید د..... خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړو.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library